

Asia: VN/10343/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi saaristolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yhteenveto kommentteistanne lausuntokoosteen laatimista varten

Suomenlinnan asukasyhdistyksen Suomenlinnaseura ry:n lausunto hallituksen esityksestä saaristolaiksi.

Suomenlinna tulee kiinteän tieyhteyden puuttuessa luokitella välisaaristoon kuuluvaksi alueeksi.

Helsingin kaupunki on nykyisen ja nyt esitetyn lainsäädännön perusteella saaristo-osakunta. Helsingin saaristoisilla alueilla on vakituisia asukkaita ja muita asukkaita sekä kausiasukkaita selvästi yli 1000 henkilöä, joten Helsingin kaupunki tulisi luokitella saaristoiseksi hyvinvointialueeksi.

Suomenlinnan asukkaiden liikenne mantereelle edellyttää yhteysalusliikennettä, jonka järjestäminen ilmaiseksi tai kustannuksiltaan kohtuulliseksi kuuluu Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen järjestämisvastuulle. Koska Suomenlinna maailmanperintökohteena on myös Suomen suosituimpia matkailukohteita, esittää Suomenlinnan asukasyhdistys Suomenlinnaseura ry, että yhteysalusliikenne järjestetään yhteistyönä elinvoimakeskuksen ja Helsingin kaupungin sekä tarvittaessa myös Suomenlinnan Liikenne Oy:n ja Helsingin seudun liikenteen (HSL) kanssa.

Lauttaliikenteen tulisi olla Suomenlinnan vakituksille asukkaille maksutonta samaan tapaan kuin elinvoimakeskuksen Saariston rengastiellä järjestämä liikenne, tuetun yhteysalusliikenteen mallin mukaisesti. Nykyiseen tapaan HSL jatkaisi Suomenlinnan joukkoliikenteen järjestäjänä henkilöliikenteen osalta, ja Suomenlinnan Liikenne Oy rahdin, tavaroiden ja ajoneuvoliikenteen osalta, mutta elinvoimakeskus tukisi vakituisten asukkaiden maksujen alentamista tai poistamista. Tavoitteena on, että suomenlinnalaisten maksut olisivat yhdenvertaiset muiden saaristolaisten kanssa.

Kommenttinne 1–2 §:ään sekä niiden perusteluihin

Suomenlinnan asukasyhdistys Suomenlinnaseura ry kannattaa esitystä.

Kommenttinne 3–6 §:ään sekä niiden perusteluihin

Saariston luokitus on esityksessä harmillisen tulkinnanvarainen. Suomenlinnaan ei ole kiinteää tieyhteyttä, etäisyys mantereesta on noin kolme kilometriä ja liikennöinti saareen tapahtuu lauttaliikenteen turvin. Hallituksen esityksessä mainituin kriteerein on perusteltua luokitella Suomenlinna kuuluvaksi välisaaristoon.

Valtioneuvoston asetuksen saaristoista hyvinvointialueista perustelumuiotiossa todetaan, että Helsingin kaupungin nykyisen saaristolain mukaisilla saaristoalueilla asui vuonna 2023 yhteensä 900 vakituista asukasta. Kausiasukkaiden määrästä ei esitetty arviota.

Suomenlinnaseura toteaa, että Suomenlinnassa tilapäisesti asuvien henkilöiden määrä on huomattava. Saarella sijaitsee avovankila, jossa asuu kerrallaan noin 90 vankia, jotka ovat väestötietorekisterissä kirjautuneet omiin kotikuntiinsa. Suomenlinnassa sijaitsevassa Merisotakoulussa asuu niin ikään kerrallaan noin 40-50 merikadettia. Myös Suomenlinnan elinkeinoelämä, ravitsemisliikkeet ja telakka tarjoavat kausiluonteista asutusta työntekijöilleen. On siis ilmeistä, että Suomenlinnan todellinen asukasmäärä on selvästi hallituksen esityksessä arvioitua suurempi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvetta arvioitaessa on myös hyvä huomioida, että Suomenlinnassa vierailee Helsingin seudun liikenteen matkustustietojen perusteella vuosittain yli miljoona kävijää. Lisäksi on syytä ottaa huomioon Santahaminassa asuvat kadetit ja Helsingin saariston runsas kausiasutus. Nämä yhdessä heijastuvat pelastuslaitoksen toimintaan lisäämällä ensihoidon ja pelastustoimen tarvetta ja kustannuksia.

Suomenlinnan asukasyhdistys Suomenlinnaseura ry esittää, että edellä mainittujen perustelujen johdosta Helsingin kaupungille tulisi laskea saaristoisuuspiestytys ja Helsingin kaupunki tulisi määrittää 5 §:n mukaiseksi saaristoiseksi hyvinvointialueeksi.

Suomenlinnaseura katsoo, että Suomenlinna tulisi sisällyttää valtioneuvoston asetukseen (1089/2016, tekninen päivitys 2019) saaristokunnista ja muiden kuntien saaristo-osista, joihin sovelletaan saaristokuntaa koskevia säännöksiä (Valtioneuvoston asetus saaristokunnista ja muiden kuntien saaristo-osista, joihin sovelletaan saaristokuntaa koskevia säännöksiä | 1089/2016 | Suomen säädöskokoelma | Finlex).

Kommenttinne 7–8 §:ään sekä niiden perusteluihin

Hallituksen esityksen saaristoalueiden luokituksen mukaisesti välisaaristoon kuuluviin alueisiin ei ole kiinteää tieyhteyttä. Suomenlinnassa on vajaa tuhat vakituisesti ja tilapäisesti asuvaa henkilöä, joiden säännöllinen matkustus mantereelle perustuu yhteys/lauttaliikenteeseen.

Huomioiden sen, että Suomenlinnassa vierailee vuosittain yli miljoonaa matkailijaa, tulisi yhteysalusliikenne Suomenlinnaan järjestää yhteistyönä Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen ja matkailutuloista hyötyvän Helsingin kaupungin kanssa. Käytännössä elinvoimakeskuksen ja Helsingin kaupungin tulisi sopia liikenteen järjestelyistä Helsingin seudun liikenteen (HSL) ja Suomenlinnan Liikenne Oy:n kanssa.

Lauttaliikenteen tulisi olla Suomenlinnan vakituisille asukkaille maksutonta samaan tapaan kuin elinvoimakeskuksen Saariston rengastiellä järjestämä liikenne, tuetun yhteysalusliikenteen mallin mukaisesti. Nykyiseen tapaan HSL jatkaisi Suomenlinnan joukkoliikenteen järjestäjänä henkilöliikenteen osalta, ja Suomenlinnan Liikenne Oy rahdin, tavaroiden ja ajoneuvoliikenteen osalta, mutta elinvoimakeskus tukisi vakituisten asukkaiden maksujen alentamista tai poistamista. Tavoitteena on, että suomenlinalaisten maksut olisivat yhdenvertaiset muiden saaristolaisten kanssa.

Suomenlinnan asukasyhdistys Suomenlinalaseura ry pitää nykyistä lauttaliikenteen palvelutasoa pääosin hyvänä. Kuitenkin, elinvoimakeskuksen tuetun yhteysalusliikenteen mallin mukaisesti, liikenteen tulisi olla vakituisille asukkaille maksutonta.

Elinvoimakeskus järjestää vastaavaa matkailijoille maksullista, mutta vakituisille asukkaille maksutonta yhteysalusliikennettä myös Saariston rengastiellä.

Elinvoimakeskuksen verkkosivulla kerrotaan: "Tuetussa saaristoliikenteessä liikennöitsijä vastaa aikatauluista. Tukea saava saaristoliikenteen liikenteenharjoittaja perii asiakkailtaan kuljetusmaksut. Tuetussa saaristoliikenteessä perittävistä maksuista vapautettuja ovat saaristoliikenteeseen käytettävien alusten reitin varrella sijaitsevassa saarella pysyvästi asuvat henkilöt".

Kommenttinne 9–10 §:ään sekä niiden perusteluihin

Suomenlinnan asukasyhdistys Suomenlinnaseura ry kannattaa esitystä.

Kommenttinne 11–12 §:ään sekä niiden perusteluihin

Suomenlinnan asukasyhdistys Suomenlinnaseura ry kannattaa esitystä.

Suomenlinnaseura kannattaa lämpimästi sitä, että avustusta voidaan uutena asiana myöntää myös kuntalaissa tarkoitetulle kunnan jäsenelle.

Suomenlinnaseura kannattaa myös lämpimästi sitä, että avustusta voidaan uutena asiana myöntää myös saariston perinteisen kulttuuriympäristön rakennusten ja rakennelmien hoitoon ja vaalimiseen.

Kommenttinne 13–14 §:ään sekä niiden perusteluihin

Suomenlinnan asukasyhdistys Suomenlinnaseura ry kannattaa esitystä. Saaristoasiain neuvottelukunta on edistänyt merkittävästi saaristolain tavoitteiden toteutumista ja vahvistanut saariston elinvoimaa. Neuvottelukunnassa tulisi olla vahva edustus saaristossa vakituisesti asuvista henkilöistä tai heitä edustavista yhdistyksistä.

Kommenttinne vaikutuksista (luku 4.2 Pääasialliset vaikutukset)

Suomenlinnan asukasyhdistys Suomenlinnaseura ry kannattaa vahvasti saariston asukkaiden yhdenvertaisuutta mantereella asuvaan väestöön nähden. Saariston elinvoiman edistäminen ja vahvistaminen edellyttää saaristossa asumisen mahdollistamista riittävällä yhteysalusliikenteellä, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muilla välttämättömillä palveluilla ja elinkeinoelämän edellytysten vahvistamisella. Yhteysalusliikenteen tulisi olla saariston vakituisille asukkaille edelleen maksutonta.

Kommenttinne yleisperusteluista (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

Suomenlinnan asukasyhdistys Suomenlinnaseura ry katsoo, että saaristolain tavoitteiden mukainen saaristossa asuvien asukkaiden perusoikeuksien turvaaminen voi edellyttää lisäystä valtion talousarvioon.

Kommenttinne saaristoasian neuvottelukuntaa koskevasta valtioneuvoston asetusalunoksesta

-

Susanna Forss
Suomenlinnan asukasyhdistys Suomenlinnaseura ry